

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Nikola Jurečková

Úprava sankcí ve správním trestání

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Úprava sankcí ve správním trestání“
vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 28. března 2018

Nikola Jurečková

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé diplomové práce JUDr. Monice Horákové, Ph.D., za cenné rady a připomínky, které mi poskytla v rámci konzultací při psaní této práce. Dále děkuji své rodině a přátelům za trpělivost, kterou se mnou měli v době, kdy tato práce vznikala.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1 Správněprávní sankce	8
1.1 Obecné vymezení sankcí	8
1.2 Sankce dle přestupkového zákona	9
1.3 Upuštění od uložení správního trestu	11
2 Zásady správního trestání	13
2.1 Princip zákonnosti	14
2.2 Zásada přiměřenosti	15
2.3 Zákaz retroaktivity	16
2.4 Zásada presumpce nevin	16
2.5 Zásada ne bis in idem	17
2.6 Zákaz reformace in peius	18
2.7 Zásada absorpční	18
3 Kritéria pro ukládání správních trestů	20
3.1 Povaha a závažnost přestupku	21
3.2 Polehčující a přitěžující okolnosti	22
3.3 Další kritéria	24
4 Správní tresty	25
4.1 Napomenutí	25
4.2 Pokuta	27
4.2.1 Mimořádné snížení výměry pokuty	28
4.3 Zákaz činnosti	29
4.4 Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty	30
4.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku	32
5 Ochranná opatření	35
5.1 Omezující opatření	35
5.2 Zabránění věci nebo náhradní hodnoty	37
Závěr	40
Použité zdroje	43
Shrnutí práce v českém jazyce	47
Shrnutí práce v anglickém jazyce	48
Seznam klíčových slov v českém jazyce	49
Seznam klíčových slov v anglickém jazyce	50

Seznam použitých zkratek

Listina – usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Předchozí přestupkový zákon, předchozí zákon o přestupcích – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Přestupkový zákon, zákon o přestupcích, zákon o odpovědnosti za přestupky – zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Soudní řád správní – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

Správní řád – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Ústava – ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o některých přestupcích – zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob – zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Tématem mé diplomové práce je Úprava sankcí ve správním trestání. Téma jsem si vybrala zejména vzhledem ke změnám právní úpravy v této oblasti. Cílem práce je podat přehled právní úpravy sankcí dle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich který je účinný od 1. 7. 2017. Výzkumnou otázkou, kterou jsem si položila, je, zda nová úprava sankcí je lepší než úprava předchozí dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, a na tuto se budu snažit v závěru své práce odpovědět.

Na začátku je nutné vymezit, co je to správní trestání. Jedná se o „*součást správního práva, která se zabývá deliktním (protiprávním) jednáním v oblasti veřejné správy.*“¹ Vedle správního trestání lze vyčlenit také soudní trestání, ve kterém namísto správních orgánů rozhodují trestní soudy. Rozdíl v nich spočívá v tom, jaké protiprávní jednání postihují, pod jaké skutkové podstaty lze toto jednání podřadit. Pokud jde o správní delikty, lze obecně říci, že jde o méně závažné, resp. společensky škodlivé, jednání, než jaké lze indikovat u trestných činů, které jsou postižitelné soudním trestáním.² Zákon o odpovědnosti za přestupky pod pojem přestupky zařazuje přestupky fyzických osob, ale také přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob.³ Přestupkem je „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“⁴ Zákon o odpovědnosti za přestupky tedy kombinuje pozitivní a negativní vymezení přestupku. Pozitivním vymezením se rozumí ta část definice, která stanoví, co je přestupkem, negativní vymezení se projevuje na konci definice ve slovech „*nejde-li o trestný čin*“.⁵

V první kapitole práce bude vymezen pojem sankce a charakterizovány funkce sankcí. Dále přejdu již ke konkrétní úpravě správních trestů v novém přestupkovém zákoně, kde rovněž nastíním, jaké má správní orgán možnosti kromě uložení trestu. Zde budou jednotlivé správní tresty vymezeny pouze obecně, jejich konkrétní charakteristika bude následovat v kapitole čtvrté. Přiblížena zde bude sankce zákazu pobytu, která již v nové úpravě není zakotvena, budou nastíněny důvody, proč byla z nového přestupkového zákona vypuštěna. Ve druhé kapitole se zaměřím na vymezení zásad, které jsou důležité pro oblast správního trestání, tyto jednotlivé zásady charakterizují, k čemuž použiji rovněž judikaturu soudů.

¹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 198.

² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 198-199.

³ FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 23.

⁴ Ustanovení § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁵ FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 25.

Většina judikátů pochází z doby účinnosti předchozího zákona o přestupcích, avšak lze je použít i nyní, jelikož zásady pro správní trestání zůstaly stejné. Třetí kapitola bude zaměřena na vymezení kritérií, která musí správní orgán vzít v úvahu, pokud rozhoduje o přestupku. Oproti předchozí úpravě jde o mnohem více kritérií, ke kterým je nutno přihlížet. Jak již bylo zmíněno, čtvrtá kapitola bude věnována charakteristice jednotlivých druhů správních trestů, které jsou obsaženy v přestupkovém zákoně. Jejich výčet se oproti předchozí úpravě moc nezměnil, přibyl jeden správní trest, změnil se pouze některé podmínky konkrétních správních trestů, na které chci poukázat. V páté kapitole vymezím ochranná opatření obecně a jejich jednotlivé druhy, jak je upravuje zákon o odpovědnosti za přestupky, a také chci poukázat na některé změny oproti předchozí úpravě přestupků.

Tato diplomová práce je zpracována podle stavu ke dni 15. března 2018.

1 Správněprávní sankce

1.1 Obecné vymezení sankcí

Nejprve pro potřeby mé práce vymežím pojem sankce. „*Sankce (trest) je právním následkem přestupku, může být uložena jen za spáchaný přestupek jeho pachatelem na základě zákona.*“⁶ Uložená sankce je projevem správněprávní odpovědnosti, kdy odpovědnost nastupuje tehdy, spáchá-li subjekt přestupek, resp. poruší normu správního práva.⁷ Sankce je tedy „*reakcí správních orgánů v případě porušení povinnosti uložené správní normou.*“⁸

Sankce a správněprávní odpovědnost jsou úzce spjaty, dá se říct, že se vzájemně ovlivňují. Pokud by pachatel neporušil normu stanovenou zákonem, tedy pokud by u pachatele nevznikla odpovědnost za jeho jednání, nelze uložit sankci. Odpovědnost můžeme chápat jako povinnost strpět nepříznivé následky, přičemž takovým následkem je sankce. Sankce nenastupuje automaticky, je potřeba zásahu správního orgánu, který své oprávnění a zároveň povinnost aplikovat sankci vykonává v mezích a na základě zákona.⁹

Podle Pošváře můžeme formulovat tři znaky správních sankcí, a to:¹⁰

- sankce ukládají správní orgány
- sankce pachateli způsobuje majetkovou nebo osobní újmu
- sankce je důsledkem porušení povinnosti stanovené zákonem.

Dále považuji za nutné vymežit funkce sankcí. Jako jednu ze základních funkcí sankcí je nutno uvést prevenci. „*Zákonodárce, zajišťuje uskutečnění určitého cíle, kterého hodlá dosáhnouti právě tvořenou právní normou, snaží se působiti dostatečně účinnou trestní sankcí na budoucí povinnostní subjekty zpravidla již preventivně.*“¹¹ Průcha se funkcemi zabývá v souvislosti se správněprávní odpovědností, která je však úzce spojena se sankcemi. Největší důraz klade na funkci preventivní, jejímž smyslem je výchovné působení na pachatele a potencionální pachatele. Dále zmiňuje funkci signalizační, dozorovou, ochrannou a reparační.¹² Lze tedy shrnout, že teorie pokládá za základní účel odstrašení pachatele, tedy

⁶ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 306.

⁷ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk, Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 387.

⁸ POŠVÁŘ, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního II. O administrativních trestech a správním trestním řízení*. 1. vydání. Brno: Československý akademický spolek „Právník“, 1946, s. 31.

⁹ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk, Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 387-390.

¹⁰ POŠVÁŘ, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního II. O administrativních trestech a správním trestním řízení*. 1. vydání. Brno: Československý akademický spolek „Právník“, 1946, s. 31.

¹¹ POŠVÁŘ, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního II. O administrativních trestech a správním trestním řízení*. 1. vydání. Brno: Československý akademický spolek „Právník“, 1946, s. 24.

¹² PRŮCHA, Petr. *Správní právo: Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk, Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 391.

prevenci, nicméně lze nalézt i další funkce, které v konkrétním případě můžou připadat v úvahu.

V judikatuře Nejvyššího správního soudu se setkáme s názorem, že základní funkcí sankce je jak funkce preventivní, tak funkce represivní.¹³ Sankce má mít vždy obě tyto funkce, „nemá jen pachatele a jeho okolí ve smyslu individuální a generální prevence odrazovat od opakování správního deliktu, ale má jej také za spáchání protiprávního jednání potrestat, a to v tomto případě majetkovou újmou, která, má-li splnit svůj účel, musí být v poměrech pachatele citelná.“¹⁴ Funkce preventivní je tedy prevencí, má pachatele, popř. potencionální pachatele, odrazovat od porušování právního řádu, naproti tomu funkce represivní nutí pachatele k tomu, aby strpěl újmu, resp. trest, za jeho jednání.

Kromě těchto dvou funkcí se v judikatuře objevují i další funkce, např. funkce kompenzační (reparační), avšak funkce preventivní hraje vždy zásadní roli. „Delikt ní odpovědnost v právu životního prostředí by měla plnit zejména funkci preventivní a kompenzační. Právě funkce preventivní se v právu životního prostředí musí uplatňovat o to výrazněji, neboť následky protiprávního jednání v této oblasti jde mnohdy odstranit pouze stěží. Preventivní funkce odpovědnosti odráží i jedny ze základních principů práva životního prostředí – princip odpovědnosti původce a princip prevence.“¹⁵ Funkce kompenzační znamená, že pachatel, resp. ten, komu byla sankce uložena, má odstranit nebo alespoň zmírnit následek, který nastal jeho jednáním.

1.2 Sankce dle přestupkového zákona

Pojem „správní tresty“ je zaveden v zákoně o odpovědnosti za přestupky nově, předchozí přestupkový zákon používal termín sankce, který je však zavádějící, neboť může vyvolávat dojem, že se jedná o sankce netrestního charakteru, jejichž účelem není represe, ale „mají nápravný, zajišťovací, ochranný charakter“, pokud dojde ke zjištění nedostatků při výkonu činnosti fyzické nebo právnické osoby.¹⁶ Pojem trest, resp. správní trest, je v tomto ohledu přesnější, jelikož podtrhává trestní charakter sankce. Dalším důvodem pro zavedení nového pojmu byla také potřeba sjednocení terminologie ve správním a soudním trestání, soudní řád správní užívá již pojem „trest“.¹⁷

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2010, sp. zn. 1 Afs 38/2010

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2017, sp. zn. 3 As 258/2016

¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 1 As 86/2011

¹⁶ PRÁŠKOVÁ, Helena. Nový zákon o přestupcích a zvláštní část trestního práva správního. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 77-88.

¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

Zákon o odpovědnosti za přestupky rozlišuje tyto správní tresty:¹⁸

- napomenutí,
- pokutu,
- zákaz činnosti,
- propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a
- zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Je nutné si uvědomit, že úprava správních trestů v přestupkovém zákoně je úpravou obecnou, tudíž ve zvláštních zákonech se můžou vyskytovat další druhy sankcí, které jsou specifické vzhledem ke konkrétním právním úpravám. Jelikož se pod pojem přestupek od 1. 7. 2017 řadí i protiprávní jednání právnických osob a podnikajících fyzických osob, lze kterýkoli ze správních trestů uložit jak fyzické osobě, tak právnické osobě a podnikající fyzické osobě. Ve věcném záměru zákona se objevily další správní tresty a to zákaz plnění veřejných zakázek nebo koncesní smlouvy anebo účasti ve veřejné soutěži a zákaz přijímat veřejnoprávní dotace a subvence. Ačkoli tyto správní tresty byly zařazeny do obecné úpravy, bylo by možné uložit je pouze ve specifických případech tam, kde to stanoví zákon.¹⁹ Právě pro svou přílišnou konkrétnost se nejspíš tyto správní tresty neobjevily v novém přestupkovém zákoně.

S předložením návrhu nového přestupkového zákona se objevily kritické názory týkající se toho, že výčet sankcí se jeví jako nedostačující a šlo by jej rozšířit o alternativní sankce a sankce nastupující poté, kdy např. pachatel nezaplatil pokutu, která mu byla uložena a nelze očekávat, že by ji zaplatil. Výčet sankcí by se tak mohl rozšířit o sankci krátkodobého odnětí svobody, obecně prospěšné práce, domácí vězení či povinnost dostavovat se na obecní úřad nebo účastnit se výchovného programu.²⁰ Domnívám se, že alternativní tresty jako jsou obecně prospěšné práce nebo domácí vězení, by své místo v novém přestupkovém zákoně mohly mít, rozšířila by se tím možnost ukládat sankce tak, aby za spáchaný přestupek byla uložena právě taková sankce, která bude nejefektivnější. Sankce odnětí svobody se mi nejvíce jeví jako vhodná pro zavedení do přestupkového zákona. Tuto sankci upravuje trestní zákoník, při sankcionování trestných činů má nepochybně své opodstatnění, ale jako sankce za přestupek, který je méně závažný než trestný čin, by takto uložená sankce byla nepřiměřená vzhledem k závažnosti protiprávního jednání.

¹⁸ Ustanovení § 35 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹⁹ ONDRÁČKOVÁ, Věra. Nová právní úprava odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – vybrané otázky. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 6-15.

²⁰ POTMĚŠIL, J. Poznámky k věcnému záměru nového zákona o přestupcích. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 118-142.

Předchozí přestupkový zákon upravoval jako druh sankce zákaz pobytu, který bylo možné uložit pouze za některé přestupky, které mohly mít za následek narušení veřejného pořádku. Konkrétně se jednalo např. o přestupky týkající se neoprávněné výroby nebo nakládání s omamnými látkami, přestupky proti veřejnému pořádku či přestupky proti občanskému soužití. Zákaz pobytu znamenal, že pachatel se nesměl zdržovat na území obce, popř. její části, ve které přestupek spáchal, to se netýkalo územního obvodu, ve kterém měl pachatel trvalý pobyt. Dle zákonných ustanovení nesměl být zákaz pobytu uložen na dobu delší než tři měsíce, přičemž po uplynutí poloviny této doby, bylo možné upustit od výkonu zbytku zákazu pobytu, pokud jeho výkon již nebyl potřebný pro následné chování pachatele. Uložení zákazu pobytu bylo možné pouze při splnění tří kumulativních podmínek: pachatelovo úmyslné jednání narušovalo veřejný pořádek, šlo o recidivu u pachatele, sankce byla nezbytná pro ochranu veřejného pořádku.²¹ V nové úpravě je tato sankce vypuštěna, a to zejména v důsledku úvah odborné veřejnosti o tom, zda je tato sankce v souladu s ústavně zaručeným právem na svobodu pohybu a pobytu.²² Listina tuto svobodu zakotvuje v čl. 14, který dále uvádí, že svobodu pohybu a pobytu lze omezit na základě zákona, pokud je to nutné k ochraně veřejného pořádku.²³ Dle mého názoru vypustit zákaz pobytu z výčtu sankcí úplně, není nejlepším řešením. Mnohdy byla tato sankce jediným účinným opatřením proti osobám, které veřejný pořádek rušily. Argument, že zákaz pobytu je v rozporu s Listinou, není podle mě přesvědčivý, neboť sama Listina omezení této svobody předpokládá. Efektivnějším řešením se mi jeví zavedení přísnějších podmínek pro možnost uložení zákazu pobytu, aby nezasahoval do základních práv a svobod občanů nepřiměřeně, a v odůvodněných případech ponechat možnost jeho uložení.

1.3 Upuštění od uložení správního trestu

Přestupkový zákon upravuje možnost, kdy správní orgán může upustit od uložení správního trestu, pokud k nápravě pachatele bude stačit, že se přestupek projednal a správní orgán vyslovil vinu pachatele. Zákon o odpovědnosti za přestupky zakotvuje tyto instituty v § 42, kde je upraveno podmíněné upuštění, a v § 43, kde nalezneme úpravu tzv. „prostého“ upuštění od uložení správního trestu. V těchto ustanoveních se projevuje zásada správně-trestní represe, tj. že správní trest má být ukládán až v případech, kdy nepostačuje mírnější

²¹ Ustanovení § 15a předchozího přestupkového zákona

²² Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

²³ Čl. 14 Listiny

řešení.²⁴ Začlenění těchto institutů do nového přestupkového zákona dává správnímu orgánu další možnosti, jak výchovně působit na pachatele přestupků. Mnohdy pachatel přestupku bude dostatečně „potrestán“ tím, že se přestupek, který spáchal, projednal, aniž by zároveň byl uložen správní trest.

Podmíněné upuštění od uložení správního trestu je možno využít, pokud byla způsobena škoda nebo vzniklo bezdůvodné obohacení, neboť podmínkou je, že pachatel nahradí škodu, kterou způsobil, popř. vydá bezdůvodné obohacení, ve lhůtě stanovené správním orgánem. Od uložení správního trestu lze upustit, jestliže projednání přestupku bude vzhledem k jeho povaze a závažnosti dostačující k nápravě pachatele. Po dobu, kdy trvá podmíněné upuštění, se staví promlčecí doba, aby se škoda, kterou pachatel způsobil, mezitím nepromlčela. Pokud pachatel nesplní podmínky stanovené rozhodnutím, správní orgán mu uloží správní trest. Zákon o odpovědnosti za přestupky však neupravuje situaci, kdy pachatel tyto podmínky splní. Úprava v trestním zákoníku je taková, že pokud pachatel splní podmínky, soud rozhodne o tom, že se osvědčil, popř. nastává fikce osvědčení.²⁵

O „prostém“ upuštění od uložení správního trestu je možno rozhodnout ve dvou případech, žádný z nich nevyžaduje, aby byla způsobena škoda, popř. aby vzniklo bezdůvodné obohacení. První případ je, že pachatel se dopustil dvou či více přestupků, o kterých však nebylo vedeno společné řízení, o každém z přestupků bylo rozhodováno samostatně. Byl-li v samostatném řízení za první přestupek uložen správní trest, který odpovídá správnímu trestu, který by byl uložen ve společném řízení pro oba přestupky, kdyby probíhalo, správní orgán vysloví vinu a od uložení správního trestu může upustit. Dalším případem, kdy správní orgán může upustit od uložení správního trestu, je, že upuštění odůvodňují okolnosti přestupku, jeho závažnost a osoba pachatele. Správní orgán může rozhodnout o upuštění od uložení správního trestu, jestliže shledá, že projednání přestupku bude dostačující a povede k pachatelově nápravě.²⁶

²⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

²⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 258-259.

²⁶ MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 117.

2 Zásady správního trestání

Před tím, než provedu charakteristiku jednotlivých zásad správního trestání, považuji za nutné zmínit další zásady, které mají na správní trestání vliv. Lze vymezit kategorii zásad, které se vztahují na celou činnost veřejné správy. Jedná se o základní zásady činnosti správních orgánů, které vymezuje ve svých úvodních ustanoveních správní řád.²⁷ Jde o následující zásady: zákonnosti, proporcionality, ochrany práv nabytých v dobré víře, zákazu zneužití správního uvážení, souladu s veřejným zájmem, legitimního očekávání, materiální pravdy, veřejné správy jako služby, zdvořilosti, řádného poučení a možnosti uplatnění práv, smírného řešení, rychlosti, procesní ekonomie, rovného postavení účastníků řízení a nestrannosti správního orgánu, vzájemné spolupráce správních orgánů.²⁸ Dále lze vyčlenit kategorii procesních zásad, resp. zásad správního řízení, které ovládají konkrétní správní řízení.²⁹ Pro přestupkové řízení můžeme vymezit zásadu oficiality, materiální pravdy, vyšetřovací, ústnosti, neveřejnosti, volnosti řízení, volného hodnocení důkazů a dvojinstančnosti.³⁰

S ohledem na rozsah práce se nebudu zabývat vymezením výše zmíněných zásad, zaměřím se na zásady, které se uplatní v oblasti správního trestání, tzv. odvětvové zásady. „Zásady správního trestání lze proto charakterizovat jako vůdčí právní ideje (hodnoty), na nichž je založen výkon této specifické právní činnosti. Lze jimi rozumět pravidla, kterými se správní orgány při rozhodování o vině a trestu za správní delikty musí řídit.“³¹

Odvětvovými zásadami jsou:³²

- princip zákonnosti
- zásada přiměřenosti
- zákaz retroaktivity
- zásada presumpce nevinny
- zásada ne bis in idem
- zákaz reformace in peius
- zásada absorpční.

²⁷ PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. s. 27.

²⁸ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 49-50.

²⁹ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 64.

³⁰ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 52.

³¹ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 49.

³² FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 53-58.

2.1 Princip zákonnosti

Požadavek zákonnosti vychází z principu zakotveného na ústavní rovině, konkrétně v čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny, oba tyto články shodně deklarují, že státní moc má být uplatňována pouze na základě zákona a v jeho mezích. Zásada legality je ve správním trestání vyjádřená zásadou *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*, která tvoří hmotněprávní rovinu, a v zásadě *nullus processus criminalis sine lege*, která tvoří procesní rovinu zásady legality.³³

Nullum crimen sine lege znamená, že bez toho, aniž by zákon určoval, že daný čin je trestným, nelze jednání postihnout jako trestný čin, a pokračování *nulla poena sine lege* znamená, že sankce lze ukládat pouze na základě zákona. Tato zásada je zakotvena v čl. 39 Listiny, kde se však mluví o „trestném činu“, proto nastává otázka, zda lze zásadu aplikovat i pro oblast správního trestání.³⁴ K této otázce se vyjádřil Nejvyšší správní soud, a to tak, že „*Se zřetelem k zásadám, vyjádřeným v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, vyhlášené ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992, které vyjadřují principy práva na spravedlivý proces, musí řízení o přestupku, stejně tak o jiném správním deliktu, podléhat stejnému režimu jako řízení o trestných činech. V tomto smyslu je třeba vykládat všechny záruky, které se podle vnitrostátního práva poskytují obviněnému z trestného činu. (...) Z těchto důvodů – a přinejmenším od okamžiku, kdy byla ratifikována Úmluva o ochraně lidských práv a svobod – není rozhodné, zda pozitivní právo označuje určité deliktní jednání za trestný čin, správní delikt, nebo přestupek.*“³⁵

S touto zásadou souvisí požadavek, aby normy, které obsahují skutkové podstaty přestupků, byly formulovány srozumitelně, tedy určitě, jasně a přesně. Rovněž nelze připustit, aby skutkové podstaty přestupků byly zakotveny jinde než v zákonech, např. v předpisech obcí, přičemž tyto zákony musí být dostupné. Pachatel, resp. ten, kdo protiprávně jedná, musí být informován o tom, že jeho jednání je trestné a jaký trest mu za toto jednání hrozí.³⁶

Jedním z mnoha judikátů, ve kterých se Nejvyšší soud touto zásadou zabýval, je např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. září 2004, sp. zn. 6 A 173/2002: „*Má-li Nejvyšší správní soud dodržet zásadu „nullum crimen, nulla poena sine lege“, pak jedním ze základních požadavků, který byl sice formulován pro oblast trestního práva, avšak na jehož bezpodmínečné splnění nelze rezignovat ani v oblasti správního řízení, zvláště tam, kde*

³³ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 53.

³⁴ MADLEŇÁKOVÁ, Lucia. Probíhá v ČR řízení o uložení správních sankcí a jejich ukládání dle zásad Rady Evropy. *Správní právo*, 2009, roč. 43, č. 2, s. 66-89.

³⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. dubna 2007, sp. zn. 4 As 10/2006

³⁶ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 24.

dochází ke správnímu trestání, je požadavek určitého, jasného a přesného vyjádření skutkové podstaty správního deliktu...“³⁷

V procesní rovině se požadavek legality projevuje zásadou *nullus processus criminalis sine lege*, neboli zásadou řádného zákonného procesu, která znamená, že nelze stíhat osobu, aniž by byl dán důvod, a vést řízení se má podle pravidel stanovených zákonem a podle pravidel spravedlivého procesu.³⁸ „Trestně stíhat lze kteroukoli osobu jen způsobem, který stanoví trestní řád. Tato zásada je významnou zárukou toho, že občané nebudou bezdůvodně stíháni, že do občanských práv nebude zasahováno nad nezbytnou míru.“³⁹ Ačkoli se hovoří o trestním stíhání, lze tento judikát pro vysvětlení obsahu zásady použít, neboť jak již bylo zmíněno, pro přestupky má platit stejný režim jako pro trestné činy.

2.2 Zásada přiměřenosti

Zásada přiměřenosti souvisí se zásadou *nullus processus criminalis sine lege*, neboť tato v sobě obsahuje přiměřenost zásahu do práv stíhaných osob a to tak, že do těchto práv nemá být zasahováno více než je nezbytné. Přiměřenost je vyjádřena zákazem likvidačních sankcí, Nejvyšší správní soud judikoval, že jde o „sankci, která je nepřiměřená osobním a majetkovým poměrům pachatele deliktu do té míry, že je způsobilá mu sama o sobě přivodit platební neschopnost či ho donutit ukončit podnikatelskou činnost, nebo se v důsledku takové pokuty může stát na dlouhou dobu v podstatě jediným smyslem jeho podnikatelské činnosti splácení této pokuty a zároveň je zde reálné riziko, že se pachatel, případně i jeho rodina (jde-li o podnikající fyzickou osobu) na základě této pokuty dostanou do existenčních potíží.“⁴⁰ Zákon málokdy stanoví dolní hranici pokuty, což je způsobeno právě reakcí na tento zákaz. Mohla by totiž nastat situace, že pokuta by se stala pro pachatele likvidační, ačkoli by byla uložena v dolní hranici.⁴¹

Se zásadou přiměřenosti dále souvisí zásada subsidiarity trestní represe, která „vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, totiž jen v případech, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní.“⁴² To znamená, že pokud k řešení konkrétního případu postačují mírnější opatření, mají se použít tyto, správně-trestní předpisy mají přijít na řadu, až když mírnější řešení není možné. Přestupkový zákon vyjadřuje tuto

³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. září 2004, sp. zn. 6 A 173/2002

³⁸ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 27-28.

³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 23. října, sp. zn. III. ÚS 487/07, bod 4

⁴⁰ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. dubna 2010, sp. zn. 1 As 9/2008

⁴¹ PŘICHYSTALOVÁ, Lenka. *Spodní hranice pokut u jiných správních deliktů* [online]. epravo.cz, 9. července 2015 [cit. 1. února 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/spodni-hranice-pokut-u-jinych-spravnich-deliktu-98194.html>>.

⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 29. dubna 2014, sp. zn. I. ÚS 3113/13, bod 17

zásadu v ustanoveních týkajících se možnosti správního orgánu upustit od uložení správního trestu.⁴³

2.3 Zákaz retroaktivity

Zákaz retroaktivity k tíži pachatele, tedy zákaz zpětné účinnosti zákonů v neprospěch pachatele je zakotven v čl. 40 odst. 6 Listiny, retroaktivita je možná pouze v případě, že je pozdější zákon pro pachatele příznivější. Ústavní soud se k zákazu retroaktivity vyslovil tak, že „*Ke znakům právního státu nepochybně patří princip právní jistoty a ochrany důvěry občanů v právo. Součástí právní jistoty pak je také zákaz retroaktivity právních norem, resp. jejich retroaktivního výkladu.*“⁴⁴ Zákaz retroaktivity je pojen s principem právní jistoty, který znamená, že právo nemá být překvapivé, ale má být stálé. Zákaz retroaktivity spolu s legitimním očekáváním souvisí s tím, aby občané neztráceli důvěru v právo.⁴⁵ Pokud nastane situace, že pachatel spáchá přestupek a v mezidobí, kdy probíhá řízení o přestupku, se změní zákon a to tak, že za pachatelovo jednání ukládá nižší trest, příp. toto jednání nepovažuje za natolik společensky škodlivé, aby vůbec trestáno bylo, použije se tento pozdější zákon, neboť je pro pachatele nejvýhodnější. V opačné situaci, tedy nový zákon by přestupek sankcionoval přísněji, se použije zákon, který byl účinný v době, kdy byl přestupek spáchán, jinak by šlo o porušení zákazu retroaktivity.

2.4 Zásada presumpce nevinny

Zásada presumpce nevinny znamená, že osoba se považuje za nevinnou, dokud nenabude právní moci odsuzující rozsudek vyslovující její vinu. Tuto zásadu zakotvuje Listina v čl. 40 odst. 2 a platí jak pro soudní, tak pro správní trestání. K tomu, aby mohla být vyslovena vina, musí být v řízení nepochybně prokázána, neboť platí pravidlo, že „*neprokázaná vina má stejný význam jako nedokázaná nevina.*“ Obviněný není povinen dokazovat svou nevinu a důkazy, které byly získány proti jeho vůli, nesmí být použity.⁴⁶ Povinnost důkazního břemena státu, ne obviněného, judikoval Ústavní soud, např. v usnesení ze dne 9. 1. 2018, sp. zn. II. ÚS 4094/17: „*pravidlo in dubio pro reo, které vychází z principu presumpce nevinny (...), vyžaduje, aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno.*“⁴⁷ Zmíněné pravidlo *in dubio pro reo*, tedy v pochybnostech ve prospěch obviněného, znamená,

⁴³ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 54.

⁴⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 1995, sp. zn. IV. ÚS 215/94

⁴⁵ ČECHOVÁ NÁPLAVOVÁ, Jana. Krátce k principu právní jistoty ve světle aktuální judikatury [online]. epravo.cz, 23. ledna 2014 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/kratce-k-principu-pravni-jistoty-ve-svetle-aktualni-judikatury-93342.html>>.

⁴⁶ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 55.

⁴⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. ledna 2018, sp. zn. II. ÚS 4094/17, bod 7

že „není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného.“⁴⁸ Nelze-li tedy nepochybně prokázat vinu osoby, proti níž se řízení vede, nelze rozhodnout v jeho neprospěch, je nutné ho zbavit obvinění a rozhodnout zprošťujícím rozsudkem, jinak by došlo k porušení této zásady.

2.5 Zásada ne bis in idem

Tato zásada, jež je zakotvena v čl. 40 odst. 5 Listiny, znamená, že „nikdo nemůže být stíhán nebo potrestán za stejný čin opakovaně.“⁴⁹ Vyjadřuje záruku, že o stejné věci se řízení nepovede vícekrát (procesní stránka zásady), a za stejné protiprávní jednání nebude vícekrát uložen trest (hmotněprávní stránka zásady). Pro uplatnění této zásady musí být splněny tři předpoklady: totožnost osoby, totožnost skutku a existence pravomocného rozhodnutí týkající se této osoby a tohoto skutku.⁵⁰ Se zásadou ne bis in idem souvisí tzv. res iudicata, tedy překážka věci rozhodnuté. To znamená, že rozhodnutí správního orgánu v dané věci, které je konečné a závazné, vytváří překážku věci rozhodnuté, jde o tzv. materiální právní moc rozhodnutí.⁵¹

Zásada má veliký význam v oblasti lidských práv, o čemž svědčí fakt, že je zakotvena nejen v Listině, ale také v mezinárodních smlouvách, např. v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech⁵² (čl. 14 odst. 7).⁵³ Uvedenou zásadu je potřeba aplikovat taktéž ve vzájemném vztahu trestného činu a přestupku, nejen ve vzájemných vztazích trestných činů či vzájemných vztazích přestupků.⁵⁴ Tedy pokud dojde k protiprávnímu jednání, které lze podřadit pod skutkovou podstatu přestupku a zároveň trestného činu, lze pachatele za toho protiprávní jednání stíhat a trestat jen v jednom řízení, přestupkovém nebo soudním.

⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. srpna 2016, sp. zn. 8 Tdo 411/2016

⁴⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. září 1995, sp. zn. IV. ÚS 81/95

⁵⁰ PRÁŠKOVÁ, Helena. Princip ne bis in idem v řízení o správních deliktech. *Trestněprávní revue*. 2012, roč. 11, č. 3, s. 53-61.

⁵¹ ŠKUREK, Martin. *Evropské správní právo trestní a postihování přestupků v ČR*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, s. 190.

⁵² Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ve znění pozdějších předpisů

⁵³ PRÁŠKOVÁ, Helena. Princip ne bis in idem v řízení o správních deliktech. *Trestněprávní revue*. 2012, roč. 11, č. 3, s. 53-61.

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. července 2004, sp. zn. 11 Tdo 738/2003

2.6 Zákaz reformace in peius

Jedná se o zákaz změny uloženého správního trestu v neprospěch pachatele, tedy podá-li pachatel odvolání, správní orgán mu nemůže uložit přísnější trest. Smyslem této úpravy je zabránit, aby nedocházelo k tomu, že pachatel nevyužije opravného prostředku, protože bude mít obavy z možnosti uložení přísnějšího trestu. Obecně pro správní řízení je tento zákaz zakotven v § 90 odst. 3 správního řádu, pro přestupkové řízení upraven v § 98 odst. 2 přestupkového zákona.⁵⁵ Tato zásada neplatí jen pro odvolací řízení, ale platí pro řízení jako celek. Tedy v případě, že druhostupňový orgán rozhodne o podaném odvolání tak, že zruší rozhodnutí orgánu prvního stupně a věc mu vrátí k novému rozhodnutí. Ani v novém rozhodnutí prvostupňového nesmí být uložena přísnější sankce, jinak by šlo o obcházení pravidla *reformace in peius*.⁵⁶

2.7 Zásada absorpční

O zásadě absorpční se mluví v souvislosti s ukládáním správních trestů za více přestupků, tedy při jejich souběhu. Ačkoli souběh přestupků není v zákoně definován, můžeme říci, že jde o „*případ, kdy pachatel spáchá dva nebo více přestupků před tím, než mu bylo oznámeno rozhodnutí prvoinstančního orgánu, kterým byl uznán vinným, a který nabyl právní moci.*“⁵⁷ Může se jednat o souběh jednočinný, který znamená, že pachatel svým protiprávním jednáním naplnil více skutkových podstat, nebo souběh vícečinný, to znamená, že pachatel jednal protiprávně několikrát a dopustil se několika přestupků. Pokud pachatel naplnil vícekrát stejnou skutkovou podstatu, jedná se o souběh stejnorodý, pokud naplnil více skutkových podstat, jde o souběh nestejnorodý. O více přestupcích se má konat společné řízení, pokud je dané přestupky příslušný projednat stejný orgán, v tomto řízení je pachateli ukládán úhrnný trest.⁵⁸ Jedním z kritérií pro určení druhu a výměry správního trestu je skutečnost, že o některém z přestupků nebylo rozhodnuto ve společném řízení proto, že k rozhodnutí o přestupcích nebyl oprávněn stejný orgán.⁵⁹ Teorie zná tři zásady, na základě kterých se vyměřuje trest, přičemž v českém právním řádu se uplatňuje pouze první z nich:⁶⁰

- Zásada absorpční, tzv. pohlcovací, která se v současné době uplatňuje v českém právním řádu, znamená, že při ukládání správního trestu se použije nejpřísnější

⁵⁵ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 57-58.

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. března 2017, sp. zn. 6 Afs 169/2016

⁵⁷ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 261.

⁵⁸ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 261-262.

⁵⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

⁶⁰ MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 112-113.

z možných trestů. Např. za jeden přestupek hrozí pokuta až ve výši 10.000 Kč, za druhý 5.000 Kč, správní orgán bude moci uložit pokutu do výše 10.000 Kč, neboť právě taková hrozila za nejpřísněji trestný přestupek.

- Zásada kumulační, neboli sčítací, znamená, že jednotlivé tresty se sčítají a následně se ukládá správní trest. Např. za jeden přestupek je možno uložit pokutu do výše 10.000 Kč, za druhý přestupek 5.000 Kč, tedy při uložení úhrnného trestu bude možno uložit pokutu v maximální výši 15.000 Kč.
- Zásada asperační je kombinací zásady kumulační a absorpční. Použije se nejpřísnější správní trest, který za přestupky hrozí, a tento se ještě zpřísní. Např. pokud budou horní hranice pokut 10.000 Kč a 5.000 Kč, správní orgán použije pokutu s horní hranicí 10.000 Kč, avšak pokutu uloží nad touto hranicí, tedy uloží např. 12.000 Kč.

3 Kritéria pro ukládání správních trestů

Při určování druhu a výměry správního trestu se musí správní orgán vypořádat s určitými kritérii, která jsou demonstrativně vyjmenována v zákoně. Jelikož se jedná o výčet demonstrativní, správní orgán může v konkrétní situaci přihlídnout i k dalším okolnostem, které jsou specifické pro daný případ. Správní orgán nemá povinnost přihlídnout vždy ke všem vyjmenovaným kritériím, jestliže by byla v dané situaci nadbytečná, např. u právnické osoby nebude hrát roli věk, ve kterém se dopustila protiprávního jednání.⁶¹ Předchozí přestupkový zákon upravoval pouze dvě kritéria, správní orgán musel přihlížet k závažnosti přestupku a osobě pachatele.⁶² Tato dvě kritéria obsahuje nová úprava, která výčet zároveň rozšiřuje. Na jednu stranu tato rozšířená úprava může správní orgán omezovat v uplatňování jeho správního uvážení, na druhou stranu mu tím však poskytuje jakýsi „návod“, kterým se správní orgán postupně dobere k určení nejvíce odpovídajícímu správnímu trestu a jeho výměře.

Přestupkový zákon stanovuje, že při ukládání správního trestu se má přihlídnout zejména:⁶³

- „a) k povaze a závažnosti přestupku,*
- b) k tomu, že o některém z více přestupků, které byly spáchány jedním skutkem nebo více skutky, nebylo rozhodnuto ve společném řízení,*
- c) k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem,*
- d) u pokusu přestupku k tomu, do jaké míry se jednání pachatele přiblížilo k dokonání přestupku, jakož i k okolnostem a důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo,*
- e) u spolupachatelů k tomu, jakou měrou jednání každého z nich přispělo ke spáchání přestupku,*
- f) u fyzické osoby k jejím osobním poměrům a k tomu, zda a jakým způsobem byla pro totéž protiprávní jednání potrestána v jiném řízení před správním orgánem než v řízení o přestupku,*
- g) u právnické nebo podnikající fyzické osoby k povaze její činnosti,*
- h) u právního nástupce k tomu, v jakém rozsahu na něj přešly výnosy, užítky a jiné výhody ze spáchaného přestupku, a v případě více právních nástupců k tomu, zda některý z nich pokračuje v činnosti, při které byl přestupek spáchán,*

⁶¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>.

⁶² Ustanovení § 12 odst. 1 předchozího přestupkového zákona

⁶³ Ustanovení § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky

i) u pokračujícího, trvajícího a hromadného přestupku k tomu, zda k části jednání, jímž byl přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který byl účinný při dokončení tohoto jednání.“

3.1 Povaha a závažnost přestupku

Jedná se o stupeň společenské škodlivosti, který je blíže vymezen v § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky, kde je upraven demonstrativní výčet několik hledisek, podle kterých správní orgán určuje povahu a závažnost přestupku.⁶⁴ Zákon vyjmenovává následující hlediska, kdy povaha a závažnost přestupku je dána:⁶⁵

- „a) významem zákonem chráněného zájmu, který byl přestupkem porušen nebo ohrožen,*
- b) významem a rozsahem přestupku,*
- c) způsobem spáchání přestupku,*
- d) okolnostmi spáchání přestupku,*
- e) u fyzické osoby též druhem a mírou jejího zavinění, popřípadě pohnutkou, je-li tato známkou skutkové podstaty přestupku,*
- f) délkou doby, po kterou trvalo protiprávní jednání pachatele nebo po kterou trval protiprávní stav udržovaný protiprávním jednáním pachatele,*
- g) počtem jednotlivých dílčích útoků, které tvoří pokračování v přestupku.“*

Správní orgán musí k povaze a závažnosti přestupku přihlídnout vždy, neboť toto lze zjistit u každého přestupku. Význam zákonem chráněného zájmu lze určit zejména na základě výměry sankce, jaká je za dané protiprávní jednání stanovena. Pokud lze za přestupek uložit např. pokutu, pak platí, že za ohrožení významnějších zájmů lze uložit vyšší pokutu, za ohrožení méně významných zájmů se zpravidla ukládá pokuta nižší.⁶⁶

Dále se správní orgán musí zabývat tím, jaké následky pachatel způsobil, zda byl ohrožen nebo porušen objekt přestupku, resp. zájem, který je chráněn zákonem, popř. v jaké míře, zda jsou následky trvalého charakteru či nikoliv. Pokud by určitý následek byl obligatorním znakem skutkové podstaty, tj. že bez toho aniž by následek nestal, by se nejednalo o přestupek, již by se v rámci těchto kritérií nezkoumal. Závažnost přestupku je rovněž určena tím, jak pachatel přestupek spáchal, tedy zda šlo o konání či opomenutí, zda přestupek spáchal sám nebo ve spolupachatelství, nebo jestli pachatel protiprávně jednal na

⁶⁴ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 210.

⁶⁵ Ustanovení § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁶⁶ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 71-72.

veřejně přístupném místě, a další okolnosti, které určují stupeň závažnosti přestupku. Může jít o okolnosti objektivní, např. čas a místo protiprávního jednání, ale také o okolnosti subjektivní, např. osobní či majetkové poměry pachatele. Význam má také, zda protiprávní jednání pachatele bylo úmyslné či nedbalostní, popř. pohnutka pachatele, doba, po kterou trvalo páčání přestupku a také počet dílčích útoků. Pokud správní orgán projde všechna tato hlediska, v konkrétním případě nemusí využít všechna, jelikož se jedná o demonstrativní výčet, měl by určit povahu a závažnost přestupku a na základě toho pak spolu s dalšími kritérii uložit odpovídající správní trest.⁶⁷

3.2 Polehčující a přitěžující okolnosti

Zákonodárci se inspirovali úpravou polehčujících a přitěžujících okolností obsaženou v trestním zákoníku a rozhodli se pro úpravu těchto institutů v novém přestupkovém zákoně. Zákon o odpovědnosti za přestupky obsahuje v § 39 a § 40 demonstrativní výčet polehčujících a přitěžujících okolností, ke kterým správní orgán přihlédne při určování druhu a výměry správní sankce. Pokud správní orgán shledá, že v konkrétním případě jsou dány polehčující nebo přitěžující okolnosti, musí odůvodnit, proč se k těmto okolnostem přiklonil. Tyto okolnosti mají vliv na druh a výměru správního trestu. Polehčující okolnosti odůvodňují uložení mírnějšího správního trestu, příp. mírnější výměry, přitěžující okolnosti naopak mají vliv na uložení přísnějšího správního trestu, resp. jeho přísnější výměry.⁶⁸

Polehčující okolností je, pokud přestupek spáchá osoba, která je věkově blízká věku mladistvých. Kdo je mladistvým, definuje zákon o odpovědnosti za přestupky v § 55, jedná se toho, kdo „*v době spáchání přestupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.*“ Bude však záviset na správním orgánu a jeho uvážení, zda věk pachatele posoudí jako věk blízký věku mladistvého, neboť zákon blíže nespécifikuje, co se takovým věkem myslí. Polehčující okolností je, jestliže pachatel jedná, aby odvrátil útok nebo nebezpečí, avšak svým jednáním nesplní podmínky, aby se toto kvalifikovalo jako jednání v nutné obraně nebo krajní nouzi, popř. jako jiná okolnost vylučující protiprávnost. Dále zákon vyjmenovává okolnosti, které spočívají v tom, že pachatel sice přestupek spáchal, ale následně toto své jednání ohlásil a spolupracoval při objasňování činu, nebo že pachatel dobrovolně nahradil vzniklou škodu, příp. pomáhal při odstranění následků vzniklých jeho protiprávním jednáním. Jako poslední přestupkový zákon zmiňuje skutečnost, že pachatel přestupek spáchal pod vlivem hrozby

⁶⁷ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 219-220.

⁶⁸ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 73-75.

nebo pod nátlakem, dále v souvislosti s podřízeností či závislostí na jiné osobě, kdy podřízenost vyplývá z pracovního poměru, závislost pak vyplývá z rodinných nebo obdobných vazeb. Další polehčující okolnosti mohou stanovit zvláštní zákony.⁶⁹

Přítěžující okolností může být to, že pachatel ke spáchání přestupku využije něčí bezbrannost, podřízenost nebo závislost. Dále půjde o situace, kdy pachatel spáchá více přestupků nebo jeden přestupek opakovaně. Pachatel se svým protiprávním jednáním může dopustit více přestupků tím, že naplní více skutkových podstat. Projednávají-li se takové přestupky ve společném řízení, je za ně pachateli uložen úhrnný trest. Jestliže se pachatel protiprávního jednání dopustí opakovaně, jedná se o recidivu, co znamená, že již uložený správní trest, příp. ochranné opatření, nevedlo k nápravě pachatele, je nutno tedy uložit přísnější správní trest. K recidivě se jako k přítěžující okolnosti nepřihlíží, pokud je již obsažena ve skutkové podstatě konkrétního přestupku. Případy, kdy pachatel ke spáchání přestupku zneužije svého zaměstnání, postavení nebo funkce, tedy skutečnost, že může vydávat příkazy, resp. rozkazy, rovněž mohou být přítěžujícími okolnostmi. Stejně tak jestliže je pachatel členem organizované skupiny, kterou zákon nedefinuje. Pojem organizované skupiny se objevuje rovněž v trestním zákoníku, avšak ani v něm není pojem vymezen. Definici organizované skupiny poskytuje judikatura, jedná se o „*sdržení nejméně tří trestně odpovědných osob, v kterém je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdržení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu a tím i jeho škodlivost a závažnost.*“⁷⁰ Organizovaná skupina nemá za cíl soustavně páchat trestnou činnost jako je tomu u organizované zločinecké skupiny, může jít o spáchání ojedinělého činu, proto je nutné tyto dva pojmy rozlišovat.⁷¹ Jako poslední vyjmenovává zákon případy, kdy je přestupek spáchán proti určité vymezené skupině osob. Jedná se o děti, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, nemohoucí a osoby vysokého věku.⁷²

⁶⁹ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 223-225.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2016, sp. zn. 8 Tdo 1149/2015

⁷¹ VÁVRA, Libor. Nikoli každá organizovaná skupina je zločinecká [online]. *pravni prostor.cz*, 10. prosince 2015 [1. února 2018]. Dostupné na <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/trestni-pravo/nikoli-kazda-organizovana-skupina-je-zlocinecka>>.

⁷² KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 227-229.

3.3 Další kritéria

Dalšími kritérii, která správní orgán musí zohlednit při ukládání správního trestu, jsou skutečnosti, zda se jednalo o pokus přestupku, zda byl přestupek spáchán ve spolupachatelství a dále je nutno přihlédnout k době spáchání přestupku.

Přestupkový zákon zná pokus přestupku, kterým je jednání směřující k dokonání přestupku, avšak v konečném důsledku k jeho dokončení nedojde, a trestný je pouze tehdy, stanoví-li to zákon.⁷³ Pokud se pachatel dopustí pokusu přestupku, přihlíží se k míře, do jaké se pachateli podařilo přiblížit k dokonání přestupku, a k okolnostem, které vedly k tomu, že k dokonání nedošlo, zda šlo o okolnosti, které pachatel mohl ovlivnit nebo nikoliv.⁷⁴ Došlo-li by např. k tomu, že pachatele při jeho protiprávním jednání někdo vyruší, v důsledku čeho nedokončí své jednání, nebude to okolnost odůvodňující mírnější správní trest. Takovou okolností by naopak bylo, kdyby pachatel dobrovolně upustil od svého jednání, aniž by byl někým vyrušen, nebo aniž by jeho jednání bylo jinak překaženo.

Spáchá-li někdo přestupek spolu s jiným, půjde o spolupachatelství, v takovém případě se přihlíží k tomu, do jaké míry se kdo na protiprávním jednání podílel. Půjde-li o pachatele, který je fyzickou osobou, správní orgán přihlédne k jeho osobním poměrům, k jeho věku, k tomu, zda se přestupku dopustil opakovaně nebo jde o první přestupek. Přihlédne se také k tomu, zda, příp. jak, byl potrestán za toto protiprávní jednání např. v disciplinárním řízení. U právnické osoby nelze přihlédnout k jejím osobním poměrům, přihlíží se proto k povaze její činnosti, zda a do jaké míry souvisí spáchaný přestupek s její činností. Přestupkový zákon upravuje přechod odpovědnosti právnické osoby, resp. podnikající fyzické osoby, za přestupek. Pokud toto nastane, je nutné přihlédnout k tomu, v jaké míře přešly užitky a výnosy ze spáchaného přestupku na nástupce, příp. zda některý z nástupců v činnosti, která vedle ke spáchání přestupku, pokračuje.⁷⁵

Při ukládání správního trestu je důležitá doba, kdy k protiprávnímu jednání došlo. Použije se zákon účinný v době, kdy k přestupku došlo, resp. zákon účinný v době, kdy došlo k dokončení jednání. Posuzuje-li se pokračující, trvající nebo hromadný přestupek pachatele, je nutné přihlédnout rovněž k tomu, zda předchozí zákon stanovil za toto jednání mírnější správní trest, došlo-li k části jednání za jeho účinnosti.⁷⁶

⁷³ Ustanovení § 6 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁷⁴ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 212.

⁷⁵ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 212-214.

⁷⁶ Ustanovení § 2 a § 37 písm. i) zákona o odpovědnosti za přestupky

4 Správní tresty

V předchozí kapitole jsem vymezila kritéria, která je nutno zohledňovat při ukládání správních trestů, nyní přistoupím k charakteristice jednotlivých druhů správních trestů, které přestupkový zákon uvádí. Jak již jsem uvedla v první kapitole, zákon rozlišuje napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

4.1 Napomenutí

Napomenutí jako druh správního trestu bylo upraveno již ve výčtu sankcí, které bylo možno za přestupek uložit podle předchozího zákona o přestupcích. Avšak předchozí přestupkový zákon napomenutí blíže nevymezoval, stanovil pouze, že napomenutí nelze uložit vedle pokuty.⁷⁷ Nemožnost uložení napomenutí spolu s pokutou je zakotveno rovněž v účinném zákoně o přestupcích, ostatní správní tresty lze kombinovat.⁷⁸

Napomenutí, které provádí správní orgán, je upozorněním osoby, která přestupek spáchala, na možné důsledky, které jí dle zákona hrozí, bude-li své protiprávní jednání opakovat, resp. bude-li jednat podobně.⁷⁹ Po provedeném napomenutí je pachatel přestupku seznámen s možnými správními tresty, které připadají v úvahu, pokud znovu bude jednat protiprávně. Z uvedeného vyplývá, že půjde-li např. o pokutu, měl by napomínající orgán pachateli sdělit i možnou výši pokuty, aby byl pachatel komplexně informován, co mu hrozí, zopakuje-li své protiprávní jednání.

Funkce napomenutí je především výchovná, spočívá v morálním odsouzení pachatele za jeho jednání. Po provedení napomenutí je přestupek vyřešen, a kromě povinnosti náhrady nákladů řízení, pachatel nemá jinou povinnost, na jejímž základě by musel něco učinit. Jelikož je napomenutí nejmírnějším správním trestem, který nemá veliký dopad do osobní a majetkové sféry pachatele, ukládá se za méně závažné přestupky, resp. tam, kde není vysoká míra společenské škodlivosti.⁸⁰ Z dikce zákona o odpovědnosti za přestupky vyplývá, že napomenutí bude na místě tam, kde jde o pachatelovo první takové jednání, samozřejmě za podmínky, že napomenutí jako správní trest bude dostačující.

⁷⁷ Ustanovení § 11 předchozího zákona o přestupcích

⁷⁸ Ustanovení § 36 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁷⁹ Ustanovení § 45 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁸⁰ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 247.

Zpravidla se napomenutí provádí ústně, avšak možnost písemného provedení není vyloučena. Lze ho uložit za každý přestupek, u nějž to zákon nevyklučuje.⁸¹ To znamená, že napomenutí lze uložit i tam, kde to zákon výslovně nestanovuje. O správním trestu napomenutí lze rozhodnout příkazem, příkazem na místě nebo v řádném přestupkovém řízení⁸², nelze však o něm vydat příkazový blok dle ustanovení § 92 zákona o odpovědnosti za přestupky, který se vydává pouze tehdy, jde-li o uložení pokuty nebo peněžité záruky za splnění povinnosti.⁸³

Ačkoli napomenutí může připomínat vyřízení přestupku domluvou, jde o odlišné postupy, které je potřeba od sebe odlišovat. V případě domluvy se nejedná o správní trest, ale jde o neformální prostředek, kterým správní orgán výchovně může působit na pachatele přestupku tak, aby se jeho jednání už neopakovalo. Domluva je možná v případě, kdy protiprávní jednání pachatele má tak nízkou společenskou škodlivost a závažnost, že není nutné ukládat žádnou zákonem stanovenou sankci. V této souvislosti je nutno zmínit také subsidiaritu správně-trestní represe, podle níž se má správní trest ukládat až v případě, kdy nepostačuje věc vyřešit jiným, mírnějším způsobem.⁸⁴

Vyřízení věci domluvou je pro pachatele výhodnější než uložení napomenutí, neboť v případě dohody není protiprávní jednání pachatele sankcionováno ve smyslu uložení správního trestu dle přestupkového zákona. V případě napomenutí je pachatel uznán vinným za přestupek, je mu za něj uložena sankce, resp. správní trest, a je nutné o tom vyhotovit potvrzení dle ustanovení § 150 odst. 1 správního řádu.⁸⁵ Po účinnosti nového přestupkového zákona by se mohlo zdát, že vyřizování přestupků domluvou už skončilo, avšak není tomu tak. To, že v zákoně o odpovědnosti za přestupky již domluva není výslovně zmíněna, neznamená, že ji nelze využívat, a to s ohledem na subsidiaritu trestní represe. Domluvu je stále možné využívat „zejména v situaci, kdy skutek naplňuje formální znaky přestupku, avšak nedosahuje takové intenzity, aby bylo možno hovořit o společenské škodlivosti činu ve smyslu § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky.“⁸⁶

⁸¹ MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 101.

⁸² Řízení, které není zvláštním řízením dle ustanovení § 88 a násl. zákona o odpovědnosti za přestupky

⁸³ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 83.

⁸⁴ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 247-248.

⁸⁵ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 247.

⁸⁶ Metodické doporučení – příkaz na místě a některé související otázky ze dne 23. června 2017 vydané Ministerstvem vnitra ČR. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-prikaz-na-miste-a-nektere-souvisejici-otazky.aspx>>.

4.2 Pokuta

Stejně jako napomenutí byla pokuta zakotvena v předchozím přestupkovém zákoně. Jedná se o nejnepřítější správní trest, který je i nadále nejčastěji ukládán pachatelům jako sankce za přestupky. Pokuta, na rozdíl od napomenutí, zasahuje do majetkové sféry pachatele, což je zřejmé s ohledem na podstatu pokuty, když pachatel musí zaplatit určitou částku za jeho protiprávní jednání.

Pokud zákon uložení pokuty výslovně nevylučuje, může být uložena za jakýkoli přestupek. Výše pokuty je předmětem správního uvážení, správní orgán však musí rozhodovat v rámci rozpětí stanoveného zákonem, resp. nesmí překročit horní hranici stanovenou zákonem.⁸⁷ Správní uvážení je přezkoumatelné soudem a pro to, aby určená výše pokuty byla zákonná, nepostačuje, byla-li pokuta uložena v sankčním rozpětí, správní orgán musí vycházet ze zákonných hledisek pro určování její výše.⁸⁸ Správní orgán by měl uložit pokutu tak, aby postih byl „*znatelný v majetkové sféře delikventa, tedy být nikoliv pro něho zanedbatelný, a nutně tak musí v sobě obsahovat i represivní složku. V opačném případě by totiž postih delikventa smysl postrádal. Moderační právo soudu (...) má proto místo toliko tam, kde jde o postih zjevně nepřiměřený.*“⁸⁹ V této souvislosti je nutné zmínit usnesení Nejvyššího správního soudu, ve kterém rozšířený senát judikoval, že uložená pokuta nesmí být likvidační. „*Správní orgán ukládající pokutu za jiný správní delikt je povinen přihlídnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter.*“⁹⁰

Není-li výše pokuty stanovena ve zvláštním zákoně, může být pokuta uložena pouze do výše 1.000 Kč.⁹¹ Pokud jde o mladistvého pachatele, je nutné mít na paměti omezení v ustanovení § 57 zákona o odpovědnosti za přestupky, kde se horní hranice sazby snižuje na polovinu, přičemž nikdy nesmí přesáhnout částku 5.000 Kč. Toto ustanovení se nevztahuje na mladistvého podnikatele. Další omezení výše pokuty je zakotveno v ustanovení § 91 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, kdy příkazem na místě lze uložit pokutu, která nepřekročí 10.000 Kč, u mladistvého, který není podnikatelem, je maximální výše 2.500 Kč. V předchozím přestupkovém zákoně byla horní hranice pokuty ukládané v příkazním řízení 10.000 Kč, v blokovém řízení pak jen 5.000 Kč. Nový přestupkový zákon nahradil blokové řízení příkazem na místě, přičemž pokud je příkazem na místě ukládána pokuta, vydá se

⁸⁷ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 106-107.

⁸⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. srpna 1993, sp. zn. 6 A 82/93

⁸⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2004, sp. zn. 10 Ca 250/2003

⁹⁰ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. dubna 2010, sp. zn. 1 As 9/2008

⁹¹ Ustanovení § 46 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

příkazový blok.⁹² Došlo tak k faktickému zvýšení horní hranice pokuty z 5.000 Kč na 10.000 Kč, kterou je možno uložit v řízení, které jsme dosud znali jako blokové řízení.

Stejně jako obecnou maximální výši pokuty stanovuje přestupkový zákon obecně splatnost, pokud správní orgán neurčí jinak. Tato splatnost je stanovena na 30 dnů a počítá se od právní moci rozhodnutí.⁹³ Právní moc rozhodnutí nastupuje tehdy, pokud bylo oznámeno a není proti němu již možné podat řádný opravný prostředek, resp. odvolání nebo v případě příkazu odpor. Proti rozhodnutí, které je již v právní moci, je možno podat mimořádné opravné prostředky, toto však nemá na splatnost vliv.⁹⁴ Oznámení rozhodnutí je upraveno ve správním řádu, který se užije subsidiárně, a to v § 72, kdy správní orgán oznamuje rozhodnutí doručením nebo ústně. Pokud bylo rozhodnutí vyhlášeno ústně, má toto vyhlášení účinky pouze tehdy, pokud se účastník vzdal nároku na doručení rozhodnutí.

Předchozí přestupkový zákon upravoval rozpočtové určení příjmů z pokut, a to tak, že „*Pokuta uložená orgánem obce je příjmem obce, jejíž orgán ve věci rozhodoval v prvním stupni. Pokuta uložená jiným správním orgánem České republiky je příjmem státního rozpočtu této republiky.*“⁹⁵ Toto bylo v nové právní úpravě vypuštěno, neboť rozpočtové určení příjmů z pokut je obsaženo v obecné úpravě.⁹⁶

4.2.1 Mimořádné snížení výměry pokuty

Zákon výslovně upravuje možnost snížení výměry pokuty ve čtyřech případech. I když správní orgán může výměru pokuty snížit, není v tom neomezený. Zákon stanovuje, že pokuta vždy musí činit minimálně jednu pětinu dolní hranice sazby. Z toho plyne, že mimořádné snížení výměry pokuty je možné uplatnit pouze u těch přestupků, u kterých zákon stanovuje dolní hranici sazby pokuty. Pokutu je možné snížit v následujících případech:

- jestliže uložení pokuty pod dolní hranicí sazby bude dostačující k nápravě pachatele,
- jestliže šlo o pokus přestupku,
- jestliže by pokuta byla nepřiměřeně přísná,
- jestliže pachatel protiprávním jednáním odvrátil útok nebo nebezpečí, ale nebyly splněny všechny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze.⁹⁷

⁹² Ustanovení § 92 odst. 1 a § 112 odst. 6 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁹³ Ustanovení § 46 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky

⁹⁴ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 252-253.

⁹⁵ Ustanovení § 13 odst. 3 předchozího zákona o přestupcích

⁹⁶ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

⁹⁷ Ustanovení § 44 zákona o odpovědnosti za přestupky

4.3 Zákaz činnosti

Zákaz činnosti „...bezesporu představuje jeden z nejzávažnějších a často i trvalejších zásahů do právního postavení pachatele přestupku...“⁹⁸ Tento správní trest má zejména preventivní funkci, tj. má předcházet možné recidivě, a zároveň má na pachatele výchovně působit. Uložením zákazu se pachateli znemožňuje vykonávat činnosti, k jejichž výkonu je potřeba veřejnoprávní oprávnění, tj. souhlas, povolení, koncese, ohlášení, popř. další oprávnění, nebo činnost vykonávanou pachatelem v pracovním či obdobném poměru. Nutno zdůraznit, že zákaz činnosti lze uložit pouze, došlo-li ke spáchání přestupku při výkonu nebo v souvislosti s činností, které se má zákaz týkat. Trest lze uložit samostatně nebo spolu s jiným správním trestem, avšak vždy jen tehdy, stanoví-li možnost jeho uložení zákon.⁹⁹ „Z logiky věci není samozřejmě možné uložit zákaz činnosti, která je povinná ze zákona, například platit daně ze závislé činnosti.“¹⁰⁰ Ačkoli je zřejmé, že činnost, kterou nám zákon ukládá, nelze zakázat, zákonodárce toto výslovně v přestupkovém zákoně zmiňuje, zřejmě pro větší komplexnost právní úpravy.

Doba, na kterou lze zákaz činnosti uložit, je stanovena u konkrétních skutkových podstat přestupků, není-li, použije se obecné ustanovení o zákazu činnosti, kde je tato doba stanovena maximálně na tři roky.¹⁰¹ Mladistvému pachateli je možné zákaz činnosti uložit na dobu nejdéle jednoho roku, a to i tehdy, stanoví-li zvláštní zákon vyšší hranici, současně mu nesmí tento zákaz bránit v jeho přípravě na budoucí povolání.¹⁰² Dle předchozího přestupkového zákona bylo možné uložit zákaz činnosti pouze na dobu dvou let, nyní je tato hranice posunuta na tři roky, u mladistvých se hranice neposunula. Doba, na kterou se ukládá zákaz činnosti, je předmětem správního uvážení, kdy správní orgán má vzít v úvahu všechny okolnosti daného případu, a zvýšená horní hranice délky zákazu umožňuje efektivnější trestání. Do doby, na kterou byl uložen zákaz činnosti, se započítává doba, po kterou pachatel nesměl zakázanou činnost vykonávat, a to na základě opatření, které správní orgán učinil v souvislosti s projednávaným přestupkem.¹⁰³ Toto pravidlo obsahovala i předchozí právní úprava. Jde např. o situaci, kdy řidiči motorového vozidla byl zadržen řidičský průkaz ještě

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2009, sp. zn. 9 AS 7/2009-76

⁹⁹ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 256-257.

¹⁰⁰ MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 104.

¹⁰¹ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 256-257.

¹⁰² Ustanovení § 58 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹⁰³ Ustanovení § 47 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky

před tím, než rozhodnutí o uložení zákazu činnosti nabylo právní moci, tedy pachatel nemohl řídit motorová vozidla.

Po uplynutí poloviny doby může pachatel žádat o upuštění od zbytku výkonu správního trestu. K tomu, aby správní orgán rozhodl o upuštění, musí být splněny dvě kumulativní podmínky. První již byla zmíněna, tedy uplynula polovina doby, na kterou byl zákaz činnosti uložen. Druhou podmínkou je, že pachatel musí svým způsobem života, popř. provedením účinných opatření, prokázat, že výkon zbytku správního trestu již není nutný. Dokazování toho, že výkon zbytku zákazu již není nutný, by bylo příliš složité, proto se většinou považuje za dostačující, když není prokázáno, že by pachatel v době zákazu činnosti vykonával zakázanou činnost. Na upuštění od zbytku výkonu správního trestu není nárok, i když jsou splněny obě podmínky. Je na úvaze správního orgánu, zda od výkonu zákazu upustí, nebo zda shledá důvody, pro které to nejde, např. recidiva u pachatele.¹⁰⁴ Jedinou změnou oproti předchozí právní úpravě je, že pachatel může provést účinná opatření k tomu, aby prokázal, že další výkon zákazu činnosti není potřebný. Co se těmito opatřeními myslí, není jasné, důvodová zpráva k zákonu o odpovědnosti za přestupky toto neřeší. Zřejmě půjde např. o situace, kdy pachatel přestupku, který byl spáchán v souvislosti s užíváním návykových látek, dobrovolně podstoupí určitou formu léčení, čímž provede účinné opatření k tomu, aby se jeho protiprávní jednání již neopakovalo.

Správní trest zákazu činnosti lze uložit spolu s jiným správním trestem, např. s pokutou. Byl-li zákaz činnosti uložen kumulativně s pokutou, přistupuje k podmínkám pro upuštění od zbytku výkonu správního trestu třetí podmínka. Pokuta musí být zaplácena, popř. pachatel musí prokázat, že ji zaplatil, nebo že mu byl povolen odklad či splátky, jinak není možné rozhodnout o upuštění od zbytku výkonu zákazu činnosti.¹⁰⁵ Tato situace nebyla v předchozím zákoně o přestupcích upravena. Jedná se o zefektivnění postupu při vymáhání pokut, kdy efektivitu vidím v tom, že pachatelé jsou motivováni pro uhrazení pokuty. Budou se snažit pokutu uhradit řádně a včas, aby mohli požádat o prominutí zbytku výkonu správního trestu, tedy bude méně pohledávek, které je nutné vymáhat.

4.4 Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty

„Propadnutí věci je obdobně jako zákaz činnosti správním trestem, který má bránit opakování přestupku, a navíc má pachateli odejmout prospěch z přestupku. Jeho hlavním účelem je zneškodnit věc, která by mohla sloužit k dalšímu páčání přestupku, a ztížit tak

¹⁰⁴ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 86-87.

¹⁰⁵ Ustanovení § 47 odst. 5 zákona o odpovědnosti za přestupky

pachateli podmínky pro páčání dalších přestupků.“¹⁰⁶ Do poměrování se tak dostává veřejný zájem na propadnutí věci a ochrana vlastnického práva. V takové situaci je veřejný zájem významnější a dostává přednost před ochranou vlastnického práva. Správní trest propadnutí věci lze uložit, i když to výslovně zvláštní zákon nestanoví.¹⁰⁷ Z uvedeného tedy vyplývá, že pokud by zvláštní zákon uložení propadnutí věci zakazoval, nelze tento správní trest uložit.

Co se týká definice věci, důvodová zpráva k zákonu o odpovědnosti za přestupky výslovně odkazuje na ustanovení trestního zákoníku, konkrétně odkazuje na ustanovení § 134 trestního zákoníku. Pro to, aby mohl být uložen správní trest propadnutí věci, je nutné, aby věc náležela pachateli. K tomuto je potřeba užít výkladu v ustanovení § 135 trestního zákoníku, který stanovuje, že nemusí jít nutně o vlastnické právo pachatele k dané věci. Postačuje, že pachatel s věcí fakticky nakládá, chová se jako vlastník, toto pouze za předpokladu, že skutečný vlastník či držitel není znám.¹⁰⁸

Pro to, aby mohl být uložen správní trest propadnutí věci, je nutné, aby kumulativně byly splněny dvě podmínky. Vedle podmínky, že věc musí náležet pachateli, musí být splněna jedna ze tří alternativních podmínek stanovených zákonem, a to konkrétně v ustanovení § 48 odst. 1 písm. a) – c) zákona o odpovědnosti za přestupky: „*Propadnutí věci lze uložit jen, jde-li o věc,*

- a) která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena,*
- b) kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj, nebo*
- c) kterou pachatel, byť i jen zčásti, nabyl za věc uvedenou pod písmenem b), pokud hodnota věci uvedené pod písmenem b) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná.“*

Písm. c) bylo do zákona o odpovědnosti za přestupky vloženo nově. Půjde např. o situace, kdy pachatel spácháním přestupku získal určitý finanční obnos a za tyto peníze nabyl jinou věc, pak může být prohlášena za propadlou tato nově nabytá věc. Ustanovení se však zabývá i hodnotou věci. Pokud by např. pachatel získal z přestupku částku 500 Kč a za tuto si koupil mobilní telefon v hodnotě 5.000 Kč, bude hodnota získaného prospěchu ve vztahu k nabyté věci zanedbatelná, nebude tedy možné tento správní trest uložit.

Správní trest propadnutí věci není možné uložit v případech, kdy hodnota věci, která by byla prohlášena za propadlou, je v „*nápadném nepoměru*“ k povaze spáchaného přestupku.

¹⁰⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

¹⁰⁷ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 88.

¹⁰⁸ Ustanovení § 135 trestního zákoníku

Toto neplatí, pokud propadnutí věci vyžaduje bezpečnost osob či majetku nebo jiný obecný zájem, v takovém případě se hodnota věci nebere v úvahu.¹⁰⁹ Hodnotu věci bude správní orgán posuzovat na základě okolností každého konkrétního případu zvlášť, zpravidla pomocí znaleckého posudku nebo na základě vlastních znalostí či zkušeností.¹¹⁰

Je-li správní trest propadnutí věci uložen, právní mocí rozhodnutí o uložení propadnutí věci se vlastníkem propadnuté věci stává stát. Za stát v těchto věcech jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, avšak dočasně s propadnutou věcí disponuje prvostupňový správní orgán, který správní trest uložil. Stát, popř. obec, může propadlou věc za podmínek stanovených zákonem o majetku České republiky¹¹¹ prodat. Pokud ten, jemuž byl uložen správní trest propadnutí věci, nevydá tuto věc dobrovolně, bude nutné postupovat podle správního řádu, konkrétně podle ustanovení upravujících exekuci na nepeněžitá plnění, tj. ustanovení § 107 a násl. správního řádu.¹¹²

Po vzoru trestního zákoníku byl do nového přestupkového zákona zařazen institut propadnutí náhradní hodnoty. Jedná se o jakousi pojistku, kdyby pachatel věc, která má být prohlášena za propadlou, před uložení propadnutí věci zničil, poškodil, zcizil, zatajil, učinil neupotřebitelnou, zužitkoval nebo propadnutí věci jinak zmařil. V takovém případě, když pachatel zmaří propadnutí věci, může správní orgán přistoupit na tuto alternativu, kterou je propadnutí náhradní hodnoty. Hodnota původní věci, která měla být prohlášena za propadnutou, a náhradní hodnota, si musí vzájemně odpovídat, nelze prohlásit za propadnutou věc, která by měla větší hodnotu než věc, která měla být za propadnutou prohlášena původně. Hodnota se jako u institutu propadnutí věci bude zjišťovat pomocí znaleckého posudku, popř. odborného vyjádření. Náhradní hodnotou zpravidla budou peníze, avšak může se jednat o jakoukoli věc. Vlastníkem náhradní hodnoty, která byla prohlášena za propadlou, se stává stát, stejně jako u propadnutí věci.¹¹³

4.5 Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Tento správní trest je nově zakotven v zákoně o odpovědnosti za přestupky, obdobný trest již známe z trestního práva, konkrétně je zakotven v zákoně o trestní odpovědnosti

¹⁰⁹ Ustanovení § 48 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹¹⁰ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 264.

¹¹¹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 265.

¹¹³ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 267-268.

právnických osob. Správní trest zveřejnění rozhodnutí je možné uložit pouze právnické osobě nebo fyzické podnikající osobě, nikdy jej nelze uložit fyzické osobě. Vzhledem k tomu, že dobrá pověst je pro právnickou osobu důležitá, očekává se, že zavedení možnosti uložení tohoto správního trestu bude efektivním řešením. Jeho funkce je preventivní, účelem je odstrašit potencionální pachatele od protiprávního jednání. Dalším důležitým účelem je informovat veřejnost o praktikách právnických osob, příp. podnikajících fyzických osob.¹¹⁴ Z uvedeného je zřejmé, že uložení této sankce nebude moc efektivní u právnických osob, resp. fyzických podnikajících osob, které nepřichází do styku s veřejností, čímž pro ně dobrá pověst není až tak zásadní.

Stejně jako zákaz činnosti lze tento správní trest uložit jen tehdy, stanoví-li to zvláštní zákon. Zároveň ale přestupkový zákon stanovuje, že jej lze uložit pouze, pokud to není nepřiměřené vzhledem k povaze spáchaného přestupku.¹¹⁵ Podstatou tohoto správního trestu je zveřejnění výrokové části rozhodnutí o přestupku, kterou lze zveřejnit až po tom, co rozhodnutí nabylo právní moci. Tedy rozhodnutí, resp. výrokovou část, lze zveřejnit tehdy, pokud nebyl podán řádný opravný prostředek, a pokud podán byl, tak až po tom, co nabude právní moci rozhodnutí orgánu druhého stupně. Správní orgán musí ve výroku rozhodnutí určit lhůtu, ve které se má rozhodnutí zveřejnit, avšak tato lhůta nesmí mít kratší než dva měsíce a delší než šest měsíců, začíná běžet od nabytí právní moci rozhodnutí, o které se jedná.¹¹⁶ V této lhůtě, kterou správní orgán určil, se rozhodnutí musí zveřejnit, tj. kdykoli během ní. Je nutné rozlišit lhůtu pro zveřejnění a dobu, po kterou má být rozhodnutí zveřejněno.

Existují dva způsoby zveřejnění, rozhodnutí se vždy zveřejňuje oběma způsoby. Jedná se o zveřejnění rozhodnutí na úřední desce správního orgánu a zveřejnění ve veřejném sdělovacím prostředku. Vyvěšení na úřední desce (na úřední desce fyzicky stojící před budovou tohoto orgánu a na elektronické úřední desce) prvostupňového správního orgánu provádí tento správní orgán na vlastní náklady. Rozhodnutí zde má být vyvěšeno po dobu nejméně patnáct dnů a nejdéle dva měsíce. Zveřejnění ve veřejném sdělovacím prostředku zajišťuje správní orgán, který rozhodnutí vydal, na náklady pachatele přestupku. Správní orgán vybere vhodný sdělovací prostředek a zajistí, aby v něm rozhodnutí bylo zveřejněno. Ačkoli se ve sdělovacím prostředku zveřejňuje na náklady pachatele, je to správní orgán, který zveřejnění zajišťuje, tedy musí zjistit, jaké budou náklady na zveřejnění rozhodnutí, a

¹¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

¹¹⁵ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 110.

¹¹⁶ Ustanovení § 50 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky

poté je po pachateli požadovat, resp. vymáhat.¹¹⁷ Co se myslí veřejnými sdělovacími prostředky uvádí důvodová správa k zákonu o odpovědnosti za přestupky demonstrativním výčtem. Jde např. o „tisk, televizi, rozhlas, Obchodní věstník, internet, může jít o veřejný sdělovací prostředek celostátní či regionální. Bude záležet na okolnostech konkrétního případu, jaký veřejný sdělovací prostředek bude zvolen jako nejvhodnější.“¹¹⁸

Přestupkový zákon výslovně stanovuje, že ve zveřejněném rozhodnutí musí být anonymizovány údaje týkající se jiných osob, než kterým je tento správní trest uložen. Úprava se týká ochrany osobních údajů, a pokud by toto bylo při zveřejnění rozhodnutí porušeno, odpovědnost nese správní orgán. Ačkoli se ve zveřejněném rozhodnutí nesmí objevit osobní údaje jiných osob, může zveřejnění rozhodnutí zasáhnout i do soukromí fyzických osob, pokud právnické osobě, resp. podnikající fyzické osobě, je přiřitatelné jednání těchto osob.¹¹⁹

Jelikož správní řád zakotvuje možnost podání mimořádných opravných prostředků, zákon o odpovědnosti za přestupky výslovně upravuje, co se má stát, když je předmětné rozhodnutí zrušeno. Rozhodnutí může být zrušeno v přezkumném řízení, v obnoveném řízení nebo na základě žaloby podané ve správním soudnictví. Bylo-li zveřejněné rozhodnutí zrušeno, je potřeba, aby správní orgán, který zrušené rozhodnutí vydal, zveřejnil toto zrušující rozhodnutí na úřední desce a ve stejném veřejném sdělovacím prostředku jako původně. Zveřejnění se provádí obdobně jako zveřejnění původního rozhodnutí a na náklady správního orgánu, který původní, resp. zrušené rozhodnutí vydal.¹²⁰ Je otázkou, do jaké míry má zveřejnění zrušujícího rozhodnutí účinek, co se týká napravování dobré reputace mezi veřejností. Již jednou zveřejněné rozhodnutí, ačkoli bylo následně zrušeno, mohlo ve veřejnosti vyvolat nedůvěru k právnické osobě, resp. podnikající fyzické osobě, a tím poškodit její obchodní či jiné zájmy.

¹¹⁷ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 272-273.

¹¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

¹¹⁹ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 271-274.

¹²⁰ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 94.

5 Ochranná opatření

Vedle uložení správního trestu má správní orgán možnost uložit ochranná opatření, proto je nutné je vedle správních trestů zmínit a charakterizovat. Ochranná opatření jsou prostředkem státního donucení a osobám, kterým jsou ukládána, způsobují újmu. Rozdíl od sankcí, resp. správních trestů, spočívá v tom, že tato újma není účelem uložení ochranného opatření, ale jeho nutným důsledkem pro to, aby opatření mohlo naplnit svou výchovnou a preventivní funkci.¹²¹ Primárním účelem a smyslem ochranných opatření je prevence protiprávního jednání, na které se vztahuje přestupkový zákon, a ochrana společnosti před následky protiprávního jednání, resp. před protiprávním jednáním samotným. Ačkoli to není hlavním účelem, uložením ochranného opatření vzniká pachateli újma, která může být majtková či morální, a pachatele tak může omezit na jeho právech.¹²² Ačkoli ochranná opatření „*nejsou sankcí, mohou mít sankční povahu.*“¹²³ S ohledem na to je nutné ochranná opatření zmínit vedle správních trestů, neboť je svou povahou připomínají, a ačkoli se liší v účelu, jedná se o reakci na spáchaný přestupek a jejich uložení má dopad na pachatele přestupku.

Zákon upravuje následující ochranná opatření:¹²⁴

- omezující opatření a
- zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

5.1 Omezující opatření

Účelem omezujících opatření je snaha zabránit pachateli přestupku v případné recidivě. Omezujícím opatřením se osobě zakáže navštěvovat veřejně přístupná místa, či jiná místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se osobě může zakázat styk s určitými osobami, popř. se osobě může přikázat podrobit se vhodnému programu pro ovládnání svého chování. Správní orgán vždy musí přesně vymezit, čeho se zákaz či příkaz týká, omezující opatření musí být formulováno jasně a určitě.¹²⁵

Přestupkový zákon přímo nevymezuje, co se myslí pojmem „veřejně přístupné místo“, ale lze říct, že se jedná o místa „*přístupná komukoli, byť jen po určitéou dobu.*“¹²⁶ Takovými místy může být např. ulice, parky, okolí určitého místa apod. Nejčastěji půjde o místa, kde se

¹²¹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 307.

¹²² FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 115-116.

¹²³ BOHADLO, David. POTĚŠIL, Lukáš. POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 56.

¹²⁴ Ustanovení § 51 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹²⁵ KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 96 – 97.

¹²⁶ MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 105-106.

pachatel přestupku již dopustil nebo kde hrozí, že by se ho mohl dopustit.¹²⁷ Naproti tomu však „za místo veřejně přístupné (...) není možno považovat uzavíratelnou část společných prostor jako je chodba apod.) např. panelového domu nebo obydlí podobného typu, které je určeno k bydlení více uživatelů či vlastníků takového domu.“¹²⁸ Např. pokud se fanoušek na fotbalovém zápase dopustí jednání, které bude klasifikováno jako přestupek proti veřejnému pořádku, může mu být uložen zákaz navštěvovat fotbalová utkání, tedy místa, kde se pořádají sportovní akce.

Zákon nové umožňuje uložit zákaz styku s určitými osobami a nutnost podrobit se vhodnému programu, předchozí přestupkový zákon umožňoval uložení omezujícího opatření pouze jako zákazu vstupu na určitá místa. Nyní je možno uložit povinnost zdržet se styku s individuálně určenou osobou, popř. s druhově vymezenými osobami. Zákaz styku s konkrétní osobou lze použít typicky při stalkingu, zákaz styku s více osobami druhově vymezenými bude vhodný, pokud správní orgán považuje za potřebné, aby se pachatel zamezil styk s určitou skupinou osob, kteří pachatele negativně ovlivňují, např. půjde o extrémistickou skupinu.¹²⁹ Toto rozšíření možností, kdy lze uložit omezující opatření, považují za vhodné. Vzhledem k tomu, že smyslem omezujících opatření je předcházet recidivě u pachatelů, jeví se jako zcela opodstatněná možnost uložit zákaz styku s určitými osobami. Velmi často může docházet k protiprávnímu jednání pachatele právě v důsledku styku s určitými osobami nebo skupinami osob, které mohou pachatele navádět ke spáchání přestupku, a právě uložením zákazu styku s těmito osobami půjde o efektivnější předcházení recidivě.

Povinnost účastnit se programu, který je zaměřen na zvládnutí agrese a násilného chování, je možno uložit zejména tam, kde se osoba dopustila násilného chování v rodině nebo v partnerském vztahu. Správní orgán musí po rozhovoru s pachatelem přestupku stanovit vhodný program, který nejlépe dosáhne smyslu tohoto omezujícího opatření, kterým je prevence a výchovné působení na pachatele.¹³⁰

Omezující opatření lze uložit pouze fyzické osobě a pouze na základě zákona, tedy lze jej uložit tam, kde to zákon výslovně uvádí. Ukládá se spolu se správním trestem na dobu nejdéle jednoho roku. Výjimku z nutnosti uložení opatření spolu se správním trestem tvoří

¹²⁷ MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 120.

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. března 2003, sp. zn. 6 Tdo 220/2003

¹²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

¹³⁰ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 281.

mladiství, kterým lze uložit omezující opatření samostatně, pokud samo o sobě bude efektivnější než uložení správního trestu. Mezi uloženým opatřením a spáchaným přestupkem musí být přímá souvislost, nelze uložit zákaz navštěvování divadla pachateli, který se dopustil přestupku proti veřejnému pořádku na fotbalovém zápase. Je nutné, aby omezující opatření bylo vzhledem k závažnosti a povaze přestupku přiměřené.¹³¹

Správní orgán, který omezující opatření uložil, kontroluje jeho dodržování. Bylo-li opatření uloženo s účinky mimo správní obvod orgánu, který jej uložil, kontroluje jeho dodržování tento správní orgán společně s věcně příslušným správním orgánem, který je ve správním obvodu, kde má opatření účinky. Pro účely kontroly dodržování opatření spočívajícího v povinnosti účastnit se vhodného programu je správní orgán oprávněn si vyžádat od poskytovatele tohoto programu písemnou zprávu, která obsahuje informace o chování pachatele v době účasti na programu. Při nedodržování podmínek uložených omezujícím opatřením se pachatel dopustí přestupku dle ustanovení § 2 odst. 2 písm. d) zákona o některých přestupcích a hrozí mu pokuta až 20.000 Kč.¹³²

5.2 Zabrání věci nebo náhradní hodnoty

Ochranné opatření zabrání věci lze uložit tehdy, pokud nebyl uložen správní trest propadnutí věci. Zabrání věci je tedy vůči propadnutí věci subsidiární a je možné k němu přistoupit, jedná-li se o věc ve smyslu § 48 odst. 1 přestupkového zákona. Pro uložení zabrání věci je nutné splnit dvě kumulativní podmínky. Jednou z nich, kterou musí správní orgán posuzovat jednotlivě dle okolností každého případu, je, že zabrání věci „*vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem*.“¹³³ Pod „jiný obecný zájem“ můžeme podřadit zájem na společenských hodnotách nebo zájem jednotlivce.¹³⁴ K tomuto je nutno kumulativně splnit jednu z alternativních možností uvedených v § 53 odst. 1 přestupkového zákona pod písm. a) – e). Jedná se o případy, kdy:¹³⁵

- „a) do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, se nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě,*
- b) náleží pachateli, proti němuž se nelze vést řízení o přestupku nebo jemuž za přestupek nelze uložit správní trest,*

¹³¹ Ustanovení § 52 odst. 2 a 3 a § 59 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹³² KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 98-99.

¹³³ Ustanovení § 53 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

¹³⁴ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 118.

¹³⁵ Ustanovení § 53 odst. 1 písm. a) – e) zákona o odpovědnosti za přestupky

c) náleží pachateli, u něhož bylo od uložení správního trestu za přestupek upuštěno nebo podmíněně upuštěno,

d) nenáleží pachateli nebo mu nenáleží zcela, nebo

e) vlastník věci není znám“

Šedesátidenní lhůta uvedená pod písm. a) je stejná jako lhůta, kterou má správní orgán pro odložení věci dle § 76 odst. 1 písm. k) přestupkového zákona v případě, kdy nezjistí skutečnosti, které odůvodňují zahájení řízení o přestupku. Osoby uvedené pod písm. b), proti nimž nelze vést řízení o přestupku, jsou např. osoby, které požívají výsad a imunit, čímž jsou vyloučeny z osobní působnosti zákona o přestupcích. Písm. d) dopadá na případy, kdy věc pachateli nenáleží vůbec, popř. není v jeho výhradním vlastnictví. Naproti tomu u věcí, které spadají pod písm. e), neznáme vlastníka věci vůbec.¹³⁶

Dále lze zabrání věci uložit i bez splnění podmínek § 53 odst. 1 přestupkového zákona za podmínky, že jde o věc, která je výnosem z přestupku, nemusí jít nutně o bezprostřední výnos. Přestupkový zákon výslovně nestanovuje, co se myslí pojmem „výnos z přestupku“, můžeme však použít výklad pojmu „výnos z trestné činnosti“, který je definován tak, že se jedná o věc, resp. jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za tento čin, příp. věc, resp. jiná majetková hodnota, která byla obstarána za věc získanou trestným činem.¹³⁷ Stejně jako u správního trestu propadnutí věci se zabraná věc stává vlastnictvím státu, za který jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, v okamžiku právní moci rozhodnutí, kterým se ukládá zabrání věci. Pokud by věc nebyla vydána dobrovolně, použijí se ustanovení správního řádu o exekuci na nepeněžitá plnění, konkrétně § 107 a násl. správního řádu. O uložení zabrání věci je nutno rozhodnout do pěti let od spáchání přestupku, po uplynutí této době nebude možné zabrání věci uložit.¹³⁸

Zabraní náhradní hodnoty je subsidiární k propadnutí náhradní hodnoty. Toto opatření bude uloženo, pokud „*ten, komu náleží věc, která by mohla být zabráná, ji před zabráním zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zužitkuje, nebo jestliže jinak zabrání takové věci zmaří.*“¹³⁹ Správní orgán musí dbát na to, aby náhradní hodnota odpovídala hodnotě věci, která měla být původně zabráná. K určení hodnoty se obvykle používá znalecký posudek, popř. odborné vyjádření. Není nutností, aby náhradní hodnotou byly peníze, zabrat lze jakoukoli věc. Jakmile rozhodnutí o uložení zabrání náhradní hodnoty nabude právní

¹³⁶ MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 123.

¹³⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 678.

¹³⁸ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 285-287.

¹³⁹ Ustanovení § 54 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky

moci, tato věc přechází do vlastnictví státu, platí stejná pravidla jako u zabránění věci, popř. propadnutí věci či náhradní hodnoty.¹⁴⁰

¹⁴⁰ KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 289-290.

Závěr

V diplomové práci jsem v pěti kapitolách charakterizovala úpravu sankcí v oblasti správního trestání dle nového zákona o odpovědnosti za přestupky. Za účelem zpracování tématu jsem použila zejména popisnou metodu, avšak nechybí také analýza konkrétních institutů a komparace s předchozí úpravou přestupků. V rámci celé práce odkazuji na judikaturu, která ačkoli se přímo netýká nového přestupkového zákona, je stále aktuální a použitelná.

V první kapitole, která nese název Správněprávní sankce, se zabývám vymezením pojmu sankce, účelem sankce a funkcemi sankcí. Dále v této kapitole zmiňuji již konkrétní možnosti, jaké má správní orgán při rozhodování o přestupku. Obecně jsem vymezila správní tresty, které je možné uložit dle přestupkového zákona. Také jsem zmínila možnost správního orgánu upustit od potrestání, co je v přestupkovém zákoně zakotveno nově, předchozí zákon tento institut neznal. Součástí této kapitoly je charakteristika správního trestu zákazu pobytu, se kterým nová právní úprava již nepočítá, a jsou nastíněny důvody, proč byl zrušen, ale také důvody pro jeho znovuzavedení.

Ve druhé kapitole se věnuji zásadám, které je nutno uplatňovat v řízení o přestupcích. Pro svou práci jsem si vybrala výčet zásad tak, jak je uveden v publikaci kolektivu autorů *Správní právo trestní*.¹⁴¹ Výčet obsahuje seznam základních zásad činnosti správních orgánů, které platí pro veškerou činnost veřejné správy a jsou zakotveny v úvodních ustanoveních správního řádu, avšak vzhledem k omezenému rozsahu práce tyto zásady dále necharakterizují. Dále je uveden výčet zásad, které platí pro určitý typ správního řízení, jde tedy o zásady procesního charakteru, ale stejně jako u předchozích zásad, nejsou tyto dále charakterizovány. Konečně kapitola obsahuje odvětvové zásady, které je nutno dodržovat v oblasti správního trestání, a které jsem jednotlivě popsala a charakterizovala.

Ve třetí kapitole charakterizují kritéria, ke kterým správní orgán musí přihlížet při ukládání správních trestů, aby určil nejefektivnější správní trest a přiměřenou výměru tohoto trestu. Oproti předchozímu přestupkovému zákonu, ve kterém byla upravena pouze dvě kritéria, došlo k rozšíření tohoto výčtu. Širší výčet kritérií může správní orgán v určitém smyslu omezovat v jeho správním uvážení, avšak dává podrobnější návod, jak správně určit druh a výměru správního trestu tak, aby byl co nejefektivnější a vedl k nápravě pachatele.

Jednotlivé druhy správních trestů charakterizují ve čtvrté kapitole. V této kapitole je postupně rozebrána nová úprava správních trestů, která je oproti předchozí podrobnější. Čtyři z pěti správních trestů (napomenutí, pokuta, zákaz činnosti a propadnutí věci nebo náhradní

¹⁴¹ FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 304 s.

hodnoty), byly upraveny již v předchozím zákoně, avšak lze najít odlišnosti. Novým správním trestem je zveřejnění rozhodnutí o přestupku, jehož úprava byla inspirována úpravou tohoto trestu v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob. Podmínky uložení tohoto trestu a podmínky samotného zveřejnění rozhodnutí jsou uvedeny v podkapitole, která se tímto správním trestem zabývá.

V páté kapitole s názvem Ochranná opatření pojednávám o alternativní možnosti, kterou má správní orgán vedle uložení správního trestu. Ačkoli ochranná opatření nebývají řazena mezi sankce, neboť jejich účel je odlišný, jedná se o reakci na spáchaný přestupek, resp. důsledek protiprávního jednání, proto považuji za nutné, aby byly v této práci zmíněny. Ochranná opatření byla zakotvena již v předchozí úpravě přestupků, ale nový zákon přinesl několik změn, které jsou rovněž zmíněny.

Cílem práce bylo podat přehled úpravy sankcí dle zákona o odpovědnosti za přestupky, dle mého názoru se mi tento cíl podařilo naplnit. Na otázku, zda je nová úprava přestupků lepší, musím odpovědět, že podle mě ano. Nová úprava je mnohem podrobnější než předchozí, což je krok správným směrem, jak zamezit libovůli správních orgánů při jejich rozhodování o přestupcích. Např. co se týče kritérií pro stanovení druhu a výměry sankce, jde sice o určité omezení správního uvážení, ale zároveň je to pomoc, jak určit trest, který bude v dané situaci nejvhodnější. Správní uvážení bude mít v tomto ohledu místo i nadále, neboť výčet těchto kritérií je demonstrativní, tedy správní orgán může vzít v úvahu i jiné okolnosti.

Nový správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku si určitě najde své místo, neboť jde o efektivní způsob, jak potrestat pachatele, ale také působit na ně preventivně. Co považuji za nepřilíší šťastné řešení, je úplně zrušení správního trestu zákazu pobytu. Dle mého názoru by tento trest mohl být zakotven, ačkoli bývá považován jako trest, který je v rozporu se svobodou pohybu a pobytu, neboť tuto svobodu je možné v zákonem vymezených případech omezit. Stačilo by stanovit další podmínky, které by musely být splněny, aby mohl být uložen, čímž by se zabránilo jeho nadužívání, a tento správní trest by mohl být součástí zákona i nadále.

Dovolila bych si zmínit nedostatek zákona o odpovědnosti za přestupky, který jsem našla při psaní této práce. V případě, kdy správní orgán uložení podmíněné upuštění od uložení správního trestu dle § 42 přestupkového zákona, není upravena situace, když pachatel tyto podmínky splní. Avšak je zde možnost vycházet analogicky z trestního zákoníku, který stanoví, že v takovém případě soud rozhodne o tom, že se pachatel osvědčil.

Závěrem nutno konstatovat, že se nejedná o komplexní průřez problematikou úpravy sankcí ve správním trestání. Zaměřila jsem se na obecnou úpravu správních trestů, která je

obsažena v zákoně o odpovědnosti za přestupky. Sankce, které jsou stanoveny ve zvláštních zákonech, nejsou v této diplomové práci obsaženy s ohledem na rozsah práce. Vytváří se tím prostor pro další zpracování tohoto tématu, které není zdaleka vyčerpáno.

Použité zdroje

Odborné knihy:

- BOHADLO, David. POTĚŠIL, Lukáš. POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 220 s.
- FIALA, Zdeněk a kol. *Správní právo trestní*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 304 s.
- FRUMAROVÁ, Kateřina a kol. *Správní trestání*. 1. vydání. Praha: Leges, 2018. 400 s.
- HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 570 s.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. vydání. Praha: Leges, 2017. 976 s.
- KOČÍ, Roman. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 272 s.
- KUČEROVÁ, Helena. HORZINKOVÁ, Eva. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 864 s.
- MÁRTON, Michal. GONSIOROVÁ, Barbora. *Průvodce novým přestupkovým zákonem pro správní praxi*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 272 s.
- MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 204 s.
- OSINA, Petr. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, 236 s.
- POŠVÁŘ, Jaroslav. *Nástin správního práva trestního II. O administrativních trestech a správním trestním řízení*. 1. vydání. Brno: Československý akademický spolek „Právník“, 1946. 199 s.
- PRÁŠKOVÁ, Helena. *Nové přestupkové právo*. 1. vydání. Praha: Leges, 2017. 448 s.
- PRŮCHA, Petr. *Správní právo: Obecná část*. 8. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Doplněk, Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 427 s.
- PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, 520 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. aktualizované a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. 497 s.
- SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 386 s.
- ŠKUREK, Martin. *Evropské správní právo trestní a postihování přestupků v ČR*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015. 224 s.

Odborné články:

MADLEŇÁKOVÁ, Lucia. Probíhá v ČR řízení o uložení správních sankcí a jejich ukládání dle zásad Rady Evropy. *Správní právo*, 2009, roč. 43, č. 2, s. 66-89.

ONDRÁČKOVÁ, Věra. Nová právní úprava odpovědnosti za přestupky a řízení o nich – vybrané otázky. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 6-15.

POTMĚŠIL, J. Poznámky k věcnému záměru nového zákona o přestupcích. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 118-142.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Nový zákon o přestupcích a zvláštní část trestního práva správního. *Správní právo*, 2014, roč. 47, č. 1-2, s. 77-88.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Princip ne bis in idem v řízení o správních deliktech. *Trestněprávní revue*. 2012, roč. 11, č. 3, s. 53-61.

Internetové zdroje:

ČECHOVÁ NÁPLAVOVÁ, Jana. *Krátce k principu právní jistoty ve světle aktuální judikatury* [online]. epravo.cz, 23. ledna 2014 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/kratce-k-principu-pravni-jistoty-ve-svetle-aktualni-judikatury-93342.html>>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=555&CT1=0>>.

Metodické doporučení – příkaz na místě a některé související otázky ze dne 23. června 2017 vydané Ministerstvem vnitra ČR. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/soubor/metodicke-doporuceni-prikaz-na-miste-a-nektere-souvisejici-otazky.aspx>>.

PŘICHYSTALOVÁ, Lenka. *Spodní hranice pokut u jiných správních deliktů* [online]. epravo.cz, 9. července 2015 [cit. 1. února 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/spodni-hranice-pokut-u-jinych-spravnich-deliktu-98194.html>>.

VÁVRA, Libor. *Nikoli každá organizovaná skupina je zločinecká* [online]. pravni prostor.cz, 10. prosince 2015 [cit. 1. února 2018]. Dostupné na <<https://www.pравниprostor.cz/clanky/trestni-pravo/nikoli-kazda-organizovana-skupina-je-zlocinecka>>.

Judikatura:

Nález Ústavního soudu ze dne 18. září 1995, sp. zn. IV. ÚS 81/95

Nález Ústavního soudu ze dne 23. října 2008, sp. zn. III. ÚS 487/07, bod 4

Nález Ústavního soudu ze dne 29. dubna 2014, sp. zn. I. ÚS 3113/13, bod 17
Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 1995, sp. zn. IV. ÚS 215/94
Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2004, sp. zn. 10 Ca 250/2003
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2016, sp. zn. 8 Tdo 1149/2015
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. března 2017, sp. zn. 6 Afs 169/2016
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. června 2017, sp. zn. 3 As 258/2016
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. dubna 2007, sp. zn. 4 As 10/2006
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. června 2015, sp. zn. 4 As 53/2015
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2009, sp. zn. 9 AS 7/2009-76
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2010, sp. zn. 1 Afs 38/2010
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2011, sp. zn. 1 As 86/2011
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. srpna 1993, sp. zn. 6 A 82/93
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. srpna 2016, sp. zn. 8 Tdo 411/2016
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. července 2004, sp. zn. 11 Tdo 738/2003
Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. března 2003, sp. zn. 6 Tdo 220/2003
Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, sp. zn. 1 As 9/2008
Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. ledna 2018, sp. zn. II. ÚS 4094/17, bod 7

Právní předpisy:

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Shrnutí práce v českém jazyce

Tato diplomová práce se v pěti kapitolách zabývá úpravou sankcí ve správním trestání. V první kapitole je obecně vymezen pojem sankce, následuje výčet správních trestů, které může správní orgán uložit za přestupek, a charakteristika institutu upuštění od uložení správního trestu. Ve druhé kapitole jsou charakterizovány zásady správního trestání. Třetí kapitola obsahuje výčet a charakteristiku kritérií, které správní orgán musí zohlednit při ukládání správních trestů. Čtvrtá kapitola se zabývá charakteristikou správních trestů, jejichž výčet obsahuje zákon. V páté kapitole je obsažen výčet a charakteristika ochranných opatření, které je nutno vedle správních trestů zmínit, neboť je svou povahou připomínají.

Shrnutí práce v anglickém jazyce

This diploma thesis deals in five chapters with the regulation of sanctions in administrative punishment. The first chapter defines the concept of sanction in general, and provides a list of administrative penalties that an administrative authority may impose for an administrative offense. The characteristics of the waiver from the imposition of the administrative penalty. The second chapter describes the principles of administrative punishment. The third chapter lists the criteria that the administrative authority must take into account when imposing administrative penalties. The fourth chapter deals with the characteristics of administrative penalties listed in the law. The fifth chapter contains an enumeration and characterization of the protective measures, which must be mentioned in the context of the administrative penalties as they are similar in nature.

Seznam klíčových slov v českém jazyce

kritéria pro ukládání správních trestů

napomenutí

ochranná opatření

omezující opatření

opatření zabrání věci nebo náhradní hodnoty

pokuta

propadnutí věci nebo náhradní hodnoty

přestupek

sankce

správní trestání

správní tresty

zákaz činnosti

zásady správního trestání

zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Seznam klíčových slov v anglickém jazyce

criteria for imposition of administrative penalties

warning

protective treatment measures

restrictive measures

measures of confiscation of the thing or replacement value

fine

forfeiture of the thing or replacement value

administrative offence

sanctions

administrative punishment

administrative penalties

interdiction of activity

principles of administrative punishment

publication of the decision of the administrative offence